

РЪДИАРД КИПЛИНГ ЦЪРКВАТА В АНТИОХИЯ

Превод от английски: Надежда Розова, 2017

chitanka.info

А когато дойде Петър в Антиохия, аз му се лично опрях, защото се беше изложил на осъждане.

Послание на свети
апостол Павла до галатяни
(2:11)

Майка му, набожна и благородна римска вдовица, прецени, че не му е от полза да служи в източен легион, толкова близо до свободомислещия Константинопол, и го уреди на цивилна служба в Антиохия, където чичо му Луций Сергий оглавяваше градската полиция. Валенс се подчини, както се полага на добър син и на млад човек, жаден да опознае живота, и се появи на прага на чичо си.

— Тази моя снаха — поде благородникът, — спомня си за мен само когато иска нещо. Какви ги вършиш?

— Нищо, чичо.

— Тоест всичко?

— Така си мисли майка, но не е вярно.

— Ще видим. Стайте ти са от другата страна на вътрешния двор. Багажът ти... вече пристигна. Не се тревожи, няма да се месея в личните ти дела! Не съм чичо, който ще ти чете конско. Изкъпи се. Ще поговорим на вечеря.

Само че преди да дойде време за вечеря, Татко Серга, както наричаха полицейския префект, бе повикан, научи от ковчежничеството, че племенникът му е пристигнал по суша от Константинопол като придружител на конвой на хазната и е успял да изпълни задачата си след сблъсък с разбойници на прохода непосредствено пред Тарс.

— Защо не ми каза за това? — попита чичото, докато вечеряха.

— Трябваше най-напред да докладвам в ковчежничеството — гласеше отговорът.

Серга го измери с поглед.

— Богове! Същият си като баща си!

— Киликия е скандално подредена.

— Значи, си забелязал.

— Устроиха ни засада на няма и пет мили от град Тарс. И тук ли ще бъде същото?

— Бързо се приспособяваш. Не, при нас не е същото, но Сирия не е регулирана провинция — намира се във властта на императора, не на Сената. От едната ни страна е целият непонятен Изток, от другата страна е средиземноморската измет, а на юг е тази фурия Юдея. В Сирия може да се случи всичко. Допадат ли ти тези изгледи?

— Да... под твоето командване.

— В кръвта ни е. И при хората е като при конете. Е, какво си направил, та толкова се е разтревожила майка ти?

— Тя е поизостанала, господине. От старата школа е — почитането на домашните духове, на строгата латинска триада. Не признава нищо друго освен Юпитер, Юнона и Минерва.

— Аз не... официално.

— Нито пък аз. Аз съм офицер, господине. Но майка ми иска нещо повече... А във Византия видях същото като докато служех в Петнайсети легион.

— Няма нужда да продължаваш. Всички източни легиони си приличат. Искаш да кажеш, че си последовател на Митра, нали?

Младият човек леко кимна.

— В това няма нищо лошо, момче. Митрианството е воинска религия, нищо че е чужда.

— И аз така мислех, но майка ми не одобри, след като научи, и допускам, че затова ме е изпратила тук.

— От трън, та на глог! Жена, какво да я правиш! Митрианството е много популярно в Сирия. Моето възражение срещу модерните религии е, че последователите на повечето се събират, след като падне мрак, а това означава повече работа за полицията. Тук има и група твърдоглави евреи, които се наричат християни.

— Чувал съм за тях — каза Валенс. — Всеки техен ритуал и символ е откраднат от митрианството.

— За мен не е новост. Религиите са част от моята работа, ще бъдат част и от твоята. Евреите от нашата синагога се боричкат като скити заради тази нова вяра.

— Толкова голямо значение ли има?

— Докато се боричкат помежду си, от нас се иска само да ги наблюдаваме. Разделяй и владей. Дори християните са разделени. Разбираш ли... един от ритуалите им е братската трапеза.

— Поредната кражба! Вечерята е наш важен символ — прекъсна го Валенс.

— Но за чичо ти е символ на неприятностите, скъпи мой. Всеки може да стане християнин. И евреинът може, но продължава да живее по своите Мойсееви закони (и на мен ми се наложи да изуча този проклет кодекс) и те направляват всичките му дела. След това сяда на християнско угощение редом до грък или до човек от Запад, който не убива овца или прасе... Не! Не! Евреите не докосват свинско... съгласно еврейските закони. После изпотрошават масите... но не от веселие... Не! Вдигат бунт!

— Това е детинско! — каза Валенс.

— Де да беше! Обаче призовават моите ликтори, за да пазят реда, и се налага да вземам показания от евреите от синагогата, които осъждат християните като предатели на Цезар. Ако се вслушам и в половината от нещата, които техните равини заявяват под клетва, ще трябва всяка седмица да обвинявам почтените еврейски магазинери в заговор. Когато си имаш работа с евреи, никога не съди по уликите! О, ще се преситиш от всичко това! Утре ще бъдеш разпределен на пазара, в квартала на Малката арена, наред тях. А сега иди да се напиш! Работя на тази граница от много отдавна — затова ме наричат Бащата на Сирия... Ах, да! Страшно се радвам отново да видя някой от старите сродници!

На следващата сутрин и много седмици след това Валенс патрулираше на пазара заедно с един дебел едил^[76], който изпаднаше в ярост, когато сергиите не затварят в уречения час. Двама от хората на чичо му бяха зачислени към Валенс и те, разбира се, му показаха кварталите на крадците и на проститутките, водещите гладиатори и така нататък.

Един ден зад Малката арена, близо до улица Сингон той се натъкна на тълпа, в която група от залаганията се опитваше да събере — или да избегне — някакви залози от последното надбягване с колесници. Едилът заяви, че това не му влиза в работата, и се върна. Ликторите застанаха плътно зад Валенс, но го оставиха той да командва положението. После един дребен и суров мъж с рунтави

вежди беше изблъскан към Валенс посред викове от всички посоки, че оглавява някакъв заговор.

— Да — каза Валенс, — това е стар номер във Византия, но мисля да те приберем, приятел.

Валенс изтика нисичкия мъж и призова най-шумните му обвинители да се явят пред чичо му.

— Беше съвсем прав — каза Серга на следващия ден. — Друг го е принудил да го направи. Разпоредих дванайсет удара с бич. Разбра ли името на човека, когото са опитали да избутат към теб?

— Да. Гай Юлий Павел. Защо?

— Така и предположих. Той ми е стар познат — киликиец от Тарс. От сой, гражданин по произход, добре образован при това, обаче близките му го лишили от наследство. Затова работи, за да се прехранва.

— Говореше като човек от сой. Освен това е в прекрасна форма. Докоснах го, само мускули.

— Нищо чудно. Може да надбяга камила. Той е главата на новата секта. Обикаля навсякъде източните провинции, основава школи и ги поддържа на нужната висота. Затова го преследват евреите от синагогата. Ако му лепнат политическо обвинение, това ще го довърши.

— В такъв случай бунтовник ли е?

— Ни най-малко. А дори да беше, няма да го дам на евреите само защото го искат. Един от губернаторите опита тази игра преди години малко по-надолу по крайбрежието... в името на мира. Не му се получи. Хареса ли ти работата на пазара, момчето ми?

— Интересно е. Чичо, знаеш ли, че евреите от синагогата имат по-хубава кланица от нашата?

— Така е. Затова са толкова яки. Дузина удара с камшик са нищо за онзи евреин, макар че ще креци като луд в двора, докато го налагат. В поверения ти квартал има християни. Как ти се сториха?

— Кротки. Малко са притеснени какво да ядат по време на братски трапези.

— Знам. А, исках да ти кажа, че засега не бива да ги тормозим много, Валенс. Докладваха ми, че Павел, твоят дребен познайник, заминава в провинцията за няколко дни, за да се срещне с друг свещеник от групата, и ще го доведе, за да се опитат да изгладят

различията си относно храненето. А това означава, че докато той не се върне, паството ще бъде на самотек. Човешко множество без водач се проваля. Затова евреите от синагогата ще се опитат да ги компрометират точно в този момент. Не искам тези клетници да бъдат подмамани да участват в нещо, което може да изглежда като политическо престъпление. Разбираш ли?

Валенс кимна. След прескачащите от тема на тема разговори с чичо си вечер, изпъстрени с битов гръцки и стари светски римски стихове, сутрешните си обиколки с пухтящия едил и тайните, които постоянно споделяха с него ликторите, Валенс си въобразяваше, че познава Антиохия.

Затова държеше под око стаите под колонадата зад Малката арена, където се събираха представителите на новата вяра. Един от многобройните еврейски касапи му каза, че Павел е поверил всички дела в ръцете на човек на име Варнава, но щял да се върне с още някой — Петър... явно известна личност... който щял да отстрани всички разлики в начина, по който се хранят гръцките и еврейските християни. Касапинът нямал нищо против гръцките християни, обаче ако убивали месото за трапезата си като всеки почтен евреин.

Серга се засмя на тези приказки, но отпусна на Валенс още един-двама човека и каза, че не след дълго ще се пребори с този лъв.

Младежът се озова на бойната арена един горещ късен следобед, когато се разчу, че през нощта се очакват неприятности. Разположи ликторите си в една пресечка, така че да чуват сигнала му, и влезе в общата зала на школата, където се провеждаха братските трапези. Всички изглеждаха дружелюбни като християни, както казваха местните... и най-вече Варнава, усмихнат и достолепен мъж до вратата.

— Радвам се да се запознаем — каза той. — Ти помогна на нашия Павел в схватката онзи ден. Не можем да си позволим да го изгубим. Как ми се иска вече да се върне! — Огледа напрегнато коридора, който се пълнеше с хора от средните и ниските слоеве, които разполагаха вечерята си върху голите маси и се поздравяваха със специален жест. — Уверявам те — продължи той, все още зареял поглед, — че не възнамеряваме да оскърбяваме братята. Разликите ни може да бъдат преодоленни само ако...

И като по даден знак от половин дузина маси едновременно се надигна гълчава и викове: „Омърсяване! Оскверняване! Варварство! Законът! Законът! Нека Цезар научи!“. Валенс се отдръпна към стената, а хората започнаха да се замерват с парчета месо и съдове, докато накрая, незнайно откъде, се появиха и камъни.

— Това е провокация — каза Валенс на Варнава.

— Така е. Идват с камъни, скрити под блузите. Внимавай, целят се в теб — предупреди го Варнава.

Тълпата вече вреше и кипеше. Част от нея се втурна към мястото, където стояха двамата, призовавайки към справедливост за Рим. Двамата ликтори на Валенс се скриха зад него, когато мъж с нож го нападна.

Валенс блъсна ръката му, а ликторите повалиха безпомощния човек, който изпусна оръжието си. Схватката за кратко успокои тълпата. Валенс се възползва от затишието и заговори бавно:

— Граждани, трябва ли да превръщате братските трапези в сражения? Нашите продавачи на карантия имат по-добри обноси.

Лек смях разведри напрежението.

— Това е работа на синагогата — промърмори Варнава. — Обаче отговорността ще падне върху мен.

— Кой оглавява вашето учение? — провикна се Валенс към тълпата.

Разнесоха се противоречиви викове.

— Павел! Саул! Той познава света... Не, не, Петър! Нашата скала! Той няма да ни предаде. Петър, живият камък!

— Кога ще се върнат? — попита Валенс.

Споменаха няколко дати, заклеха се в тях, други ги отрекоха.

— Не се бийте, преди да се върнат. Аз не съм свещеник, но ако не почистите тази зала, нашият едил (Валенс му даде страховитото прозвище) ще ви смъкне и сандалите от краката. Не бива да тъпчете хубавата храна. Когато свършите, ще заключа след вас. Побързайте. Аз познавам префекта ни, дори вие да не го познавате.

И те се подчиниха като деца, които си скастрил. Докато подаваха кошниците с отпадъците, Валенс се усмихна. Проблемът нямаше да се разраства повече.

— Ето ключа — каза накрая Варнава. — Синагогата ще се закълне, че аз съм наел човека да те убие.

— Така ли? Хайде да се срещнем с него.

Ликторите изтикаха затворника си напред.

— Лош късмет! — каза човекът. — Трябваше да ти отмъстя за смъртта на брат си в прохода преди Тарс.

— Брат ти се опита да ме убие — възрази Валенс.

Човекът кимна.

— В такъв случай сме квит. — Валенс даде знак на ликторите, които освободиха човека. — Освен ако наистина не искаш да се видиш с чичо ми.

Мъжът изчезна като пъстърва в сумрака. Валенс върна ключа на Варнава и каза:

— На твоє място не бих пуснал хората отново, докато не се върнат водачите ви. Не познаваш Антиохия като мен.

Прибра се у дома, следван от ухилените ликтори, а когато разказаха на чичо му, той също се ухили до ушите и му каза, че е постъпил правилно — дори като е взел Варнава под крилото си.

— Разбира се, аз не познавам Антиохия като теб, но сериозно ти казвам, скъпи мой, според мен този път си спасил църквата на християните. При мен вече са показанията на трима човека, че твоят приятел от Киликия бил християнин, нает от Варнава. Толкоз по-добре за Варнава, че си пуснал негодника на свобода.

— Ти ми каза, че не искаш да бъдат подлъгани към неприятности. Освен това така беше справедливо. В крайна сметка може би наистина съм убил брат му. Наложил се да се разправим с двама от онези.

— Хубаво! Запазваш самообладание в трудни моменти. Ще ти трябва. На нас с теб не ни е писано да се излежаваме в уединени паркове. Трябва да се срещна с Петър и Павел, когато се върнат, и да разбера какво са решили за проклетите си трапези. Не може ли просто хората да се напият и толкова?

— В града говорят за тях като за богове. Между другото, чичо, размириците сред евреите в синагогата са дело на Йерусалим, не наше.

— Не думай! Вече разбираш ли защо те пуснах да патрулираш из пазара с онзи шишко? От теб ще излезе чудесен полицаи!

Валенс се срещна с уплашеното и смесено паство край чешмите и сергиите, докато обикаляше квартала. Изглежда, им беше олекнало, че за известно време нямат достъп до стаите си, а също и от вестта, че

Петър и Павел ще се явят пред префекта на полицията, преди да се обърнат към тях с важния въпрос за трапезите.

Валенс не присъства на първата половина от разговора, която беше официална. Втората, в прохладния вътрешен двор под тентата, с напитки и ордъоври, се проведе на фона на лимоново-лавандуловия залез и не беше толкова официална.

— Вече се познавате, струва ми се — каза Серга на дребничкия слаб Павел, когато влезе Валенс.

— Да, разбира се. Вече сме ви двойно задължени — гласеше бързият отговор.

— О, влиза в задълженията ми. Надявам се, че сте пътували добре по хубавите ни пътища — каза Валенс.

— Да, така мисля. — Павел отговори така, сякаш не бе обърнал внимание на пътищата.

— Щеше да е по-добре да бяхме пътували с лодка — обади се Петър, едър и възпълен мъж с очи, които сякаш не виждаха нищо, и с наполовина парализирана ръка, полегнала в скута му.

— Валенс пристигна по суша от Византия — отбеляза чичо му. — Предпочита да се доверява на краката си.

— И така трябва на тази възраст. Коя беше най-хубавата част от пътуването ви по Вия Себасте? — попита Павел заинтригуван и Валенс неусетно започна да разказва възторжено за дългия път през планините, който Павел, изглежда, беше извървял целия.

— Много хубаво — гласеше коментарът. — А сигурно сте пътували с по-тежко снаряжение от мен.

— Кое е вашето най-голямо постижение? — попита го Валенс на свой ред.

— Изминавал съм... — Павел спря и се поправи: — Ала не аз, а Господ... — промърмори той. — Човек трудно се освобождава от самохвалството.

Лицето на Петър се сгърчи.

— Да, трудно наистина — рече той. После се обърна към Павел, сякаш бяха само двамата: — Вярно е, че съм се хранил с езичници по техните обичаи. Ала тогава се съмнявах, че постъпвам разумно.

— Това вече е зад гърба ни — благо отбеляза Павел.

— Решението за църквата вече е взето... за малката общност, която ти спаси, сине. — Той се обърна към Валенс с усмивка, която

почти покори сърцето на младежа. — А сега ми кажи какво мислиш за нас, християните, като римлянин и като полицай.

— Мисля, че трябва да поддържам реда в поверения ми участък.

— Хубаво! Трябва да служиш на Цезар! Но като слуга на Митра, така да се каже... на какво мнение си относно споровете за трапезите?

Валенс се поколеба. Чичо му го насърчи с кимване.

— Като слуга на Митра аз се храня с всеки посветен, стига храната да е чиста — отвърна Валенс.

— Точно там е трудността — отбеляза Петър.

— Митра ни учи също — продължи Валенс — да споделяме дори изкаляна кост, ако няма нищо по-добро.

— Значи, не правите разлика между хората на вашите трапези? — настойчиво попита Павел.

— Как бихме дръзнали? Всички са Негови чада. Хората създават законите, не боговете — цитира Валенс от стария ритуал.

— Повтори го, дете!

— Боговете не създават закони. Те променят сърцата на хората. Останалото е Духът.

— Чу ли това, Петре? Чу ли? Това е най-висшето учение! — настоя Павел пред своя мълчалив сподвижник.

Валенс, леко смутен, че говори за вярата си, продължи:

— Разбирам, че еврейските месари искат да колят всички животни за вашите хора. Търговията е в основата на всичко.

— Може би има нещо повече — каза Павел. — Послушай малко.

И поде прелюбопитен разказ за Бога на християните, който по думите му приел човешки облик и когото йерусалимските евреи преди много години представили пред властите като заговорник. Каза, че самият той бил по онова време твърде праволинеен, поради което бил съгласен с присъдата и не приемал последователите на новия Бог. Ала един ден чул гласа на Бога, огряла го светлината Му и преживял коренна промяна — точно като в митрианската вяра. След това срещнал някакви хора, които го посветили — те бродели и разговаряли и най-вече се хранели заедно с новия Бог, преди Той да бъде убит. Те го и видели, подобно на Митра, след като възкръснал от гроба. Павел и тези другите — Петър бил един от тях — опитали да проповядват за него пред евреите, ала безуспешно; и така едно подир друго Павел се

върнал обратно у дома в Тарс, където близките му го лишили от всичко като вероотстъпник.

Там рухнал от преумора и отчаяние. Дотогава на никого от тях не било хрумвало да разкрие новата религия пред друг освен пред праведните юдеи, защото техният Бог бил еврейин по рождение. Павел малко по малко започнал да осъзнава възможността да работят извън тяхната общност. Каза, че проповядването на новото учение в чужбина вече е изцяло под негов контрол и че ще промени света с него.

След това накара Петър да довърши разказа, а той заговори съвсем бавно и обясни, че преди няколко години е получил заповед от Бог да проповядва пред римски офицер от нередовната войска на юг, след което въпросният офицер и повечето от хората му станали християни. Петър ги посветил още същата нощ, макар че ни един от тях не бил еврейин.

— И се убедих, че нищо под небето не може да се нарече нечисто — завърши Петър.

Павел светкавично се извърна към него и се провикна:

— Значи, признаваш! Очевидно е от твоята уста.

Петър затрепери като лист и дясната му ръка аха да се повдигне.

— За говора ми ли ме порицаваш?^[77] — поде той, но лицето му се сгърчи и той се задави.

— Не! Да не дава Бог! Отново моля за Божията прошка! — Павел видимо се разстрои, докато Валенс наблюдаваше този невероятен изблик.

— Като говорим кое е чисто и кое нечисто — поде чичо му, — в града отново се е появила онази отвратителна песен. Пееха я на главната улица вчера, забеляза ли, Валенс? — Погледна племенника си, който схвана намека.

— Да, за маринованата риба, господине. Това ще предизвика ли проблеми?

— Със сигурност, точно както човек ожаднява от тази риба. — Върху масата имаше съд с маринована риба. — Как беше текстът? А, да! — И Серга си затананика:

*Акули и сардини,
чисти или не,*

*Петър се закани,
мариновани от Галилея,
мои всичките ще станат.*

Пееше гърлено и провлачено.

*Кааак?
В мрежи или с въдици,
докато се съгласят и боговете.
Когааа?
Когато рибата от Галилея
се възкачи на Есквилин!*

— Някой ден ще стане — каза Павел. Обърна се към Петър, когото утешаваше нежно, и отново заговори с нормалния си, малко рязък глас: — Да, дължим много на факта, че онзи центурион^[78] беше покръстен тогава. Така узнахме, че целият свят ще приеме Бога, а аз проумях какво трябва да бъде следващото ми дело. Пристигнах от Тарс да проповядвам тук известно време. И никога няма да забравя колко добре се отнесе към нас префектът на полицията.

— Първо, с Корнилий бяхме колеги отдавна — усмихна се Серга над чашата със силното си питие. — Беше ми близък приятел и... как беше?... „заедно изпращахме на чаша предългия източен ден“^[79] и така нататък. Второ, веднага разпознавам добрия работник. Онези дисаги от камилска кожа, които ми направи, Павле, още са здрави. И трето, което за един роб на навика е най-важното — онзи гръцки лекар, препоръчан от теб, е единственият, който се справя с уголемения ми черен дроб.

Подаде му чаша чисто вино, което Павел остави пред Петър — неговите устни бяха напукани и побелели в ъгълчетата.

— Обаче проблемите ти ще дойдат от твоя народ — продължи префектът. — Йерусалим никога не прощава. Рано или късно ще те обвинят в измяна.

— Аз ли не знам? — възкликна Петър. — Обаче решението, което всички взехме за нашите братски трапези, може отново да

обедини юдеите и гърците срещу нас. Както ти казах, префекте, помолихме гръцките християни да не затрудняват участието на евреите християни в братските трапези, като ги принуждават да ядат месо от животни, които не са убити надлежно. (И бездруго по нашия начин е много по-полезно.) По този въпрос все пак бихме могли да се разберем. Обаче остава едно друго важно нещо. Някои от нашите гръцки християни носят на братските трапези храна, която са купили от вашите жреци след направени жертвоприношения. А това не може да допуснем.

Павел надменно се извърна към Валенс.

— Искаш да кажеш, че купуват приношенията пред олтара — каза младежът. — Но така постъпват само най-бедните. И са предимно обрезки. Продажбата им е привилегия на арабските месари, не биха искали да се лишат от нея.

— Както вече предложих, позволете отделни маси за евреите и за гърците — неочаквано се обади Петър.

— Така накрая ще се стигне до отделни църкви. Църквата трябва да бъде една — подметна Павел през рамо и думите му прозвучаха като удар с пръчка. — Предвиждаш ли проблеми, Валенс?

— Чичо ми... — поде Валенс.

— Не, не! — засмя се префектът. — Твоята Сирия е уличният пазар на улица „Сингон“. Хайде да чуем мнението на нашия легат за поверената му територия.

Валенс се изчерви и се постара да събере мислите си.

— Първо, свинското — каза той. — Евреите го ненавиждат.

— Съвсем вярно. Кажи ми кой яде свинско източно от Адриатическо море! Не искам да умра от тения. На мен ми дай див глиган. Точка!

Серга си сипа още една чаша вино и хапна малко Маринована езерна риба, за да усети по-добре аромата на напитката.

— Ала въпреки това — приведе се напред Петър като глух, — ако позволим на еврейските и на гръцките християни да седят на отделни маси, бихме избегнали...

— Нищо друго освен спасението — каза Павел. — Откъснали сме се от Мойсеевия закон. Живеем по законите на нашия Бог, чрез него и в негово име. Иначе сме нищо. Какъв смисъл има да се връщаме

към стария закон по време на хранене? Кого заблуждаваме? Йерусалим? Рим? Бог? Ти самият си се хранил с езичници! Сам каза...

— Човек говори повечко, когато се увлече — отвърна Петър и лицето му отново се навъси.

— Този път ще кажеш точно каквото мислиш — процеди Павел през зъби. — Ще запазим църквата единна, в името на Бог и чрез него. Ще дръзнеш ли да не се согласиш?

— Не дръзвам, Бог ми е свидетел. Ала аз се отрекох от него... отрекох се от него... А Той рече... че съм камъкът, върху който ще се съгради църквата.

— Ще се погрижа да се съгради, ала не аз... — отново заглъхна гласът на Павел. — Утре ти ще говориш пред единствената църква и единствената трапеза на света.

— Това си е ваша работа — каза префектът, — но ви предупреждавам, че проблемите ще дойдат от вашите събрата.

Павел се надигна да се сбогува, но се олюля, вдигна ръка към челото си и още докато Валенс го водеше към едно канапе, рухна от пристъп на смъртоносна сирийска малария, която връхлита като змийче.

Валенс, който беше боледувал от нея, поръча да донесат от стаята му тежката му кожена наметка за път. Момичето, което беше купил няколко месеца по-рано в Константинопол, му я донесе. Петър неловко уви с кожата треперещото си тяло, префектът нареди да донесат лимонов сок и гореща вода, а Павел благодари и на двамата и се извини с потракващи по ръба на чашата зъби.

— По-добре днес, отколкото утре — отбеляза префектът. — Изпийте това, изпотете се и останете да пренощувате тук. Да повикам ли лекар?

Павел отвърна, че пристъпът ще отmine по естествен път, и щом се съвзе достатъчно да стъпи на краката си, настоя да тръгне с Петър, колкото и да бе късно, за да подготвят речта си пред църквата.

— Кой беше този едър и тронав мъж? — попита момичето Валенс, докато отнасяше кожата. — Беше по-шумен от дребния, който наистина страдаше.

— Той е свещеникът от новата школа до Малката арена, скъпа. Според чичо ми този човек е убеден, че навремето се е отрекъл от своя бог, който е умрял заради него.

Тя се закова намясто на лунната светлина, праметнала през ръка завивката от лъскави чакалови кожи.

— Така ли? Моят бог ме купи от търговците като кобила. А и плати прескъпо, нали така.

— Не и за теб! — категорично каза Валенс.

— Ала аз няма да се отрека от своя бог — жив или мъртъв... О, не, не и мъртъв. Моят бог ще живее... заради мен. Живей, кръв в моето сърце, живей вечно!

Щеше да е по-добре Павел и Петър да не си бяха тръгнали толкова късно от дома на префекта, защото, както Серга прекрасно знаеше, в града се носеше слух — явно потвърден от дългия им разговор, — че лично държавният секретар на Цезар в Рим урежда с посредничеството на Павел скверно смесване на еврейските и гръцките християни и че след като това стане чрез безразборната консумация на забранена храна, всички евреи се ще смесят в едно като християни — тоест ще бъдат от новата свободомислеща секта, а не от придиричивия и непокорен „народ на евреите в границите на империята“. Според слуха те в крайна сметка щели да изгубят правата си като римски граждани и щяло да бъде възможно да се продават на всеки пазар за роби.

— Разбира се — обясни Серга на Валенс на следващия ден, — този слух идва от Йерусалимската синагога. Нашите евреи в Антиохия не са толкова умни. Прозираш ли каква игра играят? Петър скверни еврейския народ. Ако тази вечер го посече някой млад фанатик, още по-добре.

— Няма — увери го Валенс. — Ще го пазя.

— Дано. Обаче ако не го намушкат — продължи Серга, — ще се опитат да вдигнат бунт в града под предлог, че когато евреите изгубят правата си като граждани, той ще стане нещо като християнски цар.

— В Антиохия? В тази година от римския календар? Това е налудничаво, чичо.

— Всяка тълпа е налудничава. Защо иначе ни плащат? Чуй ме, постави конен патрул зад Малката арена. С негова помощ принуждавай хората да се движат, когато събранието свърши. Постави двама полицаи на верандата на школата им. Предупреди да накарат Павел и Петър да изчакат там с тях, докато разчистят улиците, и после ги доведете при мен. Нападайте само в крайна нужда. И тогава ударете

мощно, преди да полетят камъните. Не пришпорвайте малките ми коне повече от нужното... и се оглеждайте за „Маринована риба“!

Валенс познаваше добре поверения му участък, затова, докато отиваше на пост онази вечер, той си мислеше, че предпазните мерки на чичо му са прекомерни. Разбира се, християнската църква беше пълна и отвън също чакаше огромно множество, за да научи какво е решението относно трапезите. Повечето хора изглеждаха християни, ала имаше и местни безделници и като във всяка тълпа, те се забавляваха, като пееха популярни песни, докато чакат. Всичко вървеше гладко, докато група християни не подеха доста дързък химн, който гласеше:

*На трон над Цезар и земния съдник!
Очакваме ний Твоето пришествие... не се бави!
Раждането ти посрещнаха с меч
царете на изгрева,
а днес в полунощ оскърбени въставаме ние!*

— Да, а ако камила прекатури някоя сергия за риба, аз ще бъде виновен — промърмори Валенс. — Започна се!

И наистина далечни гласове запяха „Маринована риба“, но преди Валенс да успее да продума, се разнесе мощен вик:

— Я да мълчите, да не мариноваме вас преди рибата!

Вече се здрачаваше, когато от претъпканата църква се разнесе вик и паството се изля навън към тълпата. Всички говореха за новите порядки на братските трапези и повечето хора бяха на мнение, че те са разумни и лесни за изпълнение. Бяха единодушни също, че Петър (Павел явно не беше участвал активно в обсъждането) е говорил като озарен свише, затова всички се гордееха, че са християни. Някои от тях се хванаха за ръце на уличката и запяха „На трон над Цезар...“.

— Мисля, че вече е време да започнем да ги насочваме да се разотиват — провикна се Валенс към младия комендант на конния патрул. — О! И нека „... ноцта също получи своя заслужен химн“, както би казал чичо.

Зад Малката арена се показаха четири надути тръби, знаме и дузина конни полицаи. Умните им дребни арабски коне предпазливо

поеха напред, запристъпваха на една страна и благо си запроправяха път в множеството, сякаш искаха хората да ги потупват и да ги гаят, докато тръбите се деряха оглушително на тясната уличка. Не след дълго един открит площад наблизко пое част от хората. Тук патрулт се раздели на четворки и започна да кръстосва площада, оказвайки почит пред изображенията на боговете на всеки ъгъл. Хората спираха, както обикновено, да наблюдават как конниците ръсят тамян в окачените по стените кадилници, децата се пресягаха да погаят конете, които познаваха, семействата се събираха отново в изпълнения с пушек здрач, амбулантни търговци предлагаха готвена храна и не след дълго навалицата се сля с обичайното оживление по главните улици. Валенс се приближи към верандата на църквата, където Петър и Павел чакаха сред неговите ликтори.

— Браво на теб! — похвали го Павел.

— Как е треската? — попита Валенс.

— Днес ме пощади. Мисля, че с Божията благословия постигнахме своето.

— Радвам се да го чуя! Чичо ми поръча да ви предам, че сте добре дошли в дома му.

— Желанието му е заповед за нас — отговори Павел с бърз и изискан жест. — Сега, след като отхвърлихме бремето на днешния ден, за нас ще бъде удоволствие.

Петър се присъедини към тях като изморен вол. Валенс го поздрави, но той не отвърна.

— Остави го — прошепна Павел. — Силата излезе от него^[80]... и от мен... за малко. — И неговото лице изглеждаше преbledняло и изпито.

Улицата беше пуста и Валенс мина направо през една пресечка, където леки жени се бяха надвесили от прозорците и се смееха. Тримата крачеха спокойно заедно, следвани от ликторите, а някъде далеч чуха тръбите на нощната стража, която отдаде чест на статуята на Цезар в края на обиколката им. Павел тъкмо обясняваше на Валенс как цялата Римска империя ще се промени от споразумението, постигнато от християните за техните братски трапези, когато зад тях се прокрадна безочливо малко еврейче, което свиреше „Маринована риба“ на някаква местна гайда.

— Не може ли някой от вас да спре този дребен пакостник? — засмя се Валенс. — Не бива никой да ти се подиграва в тази важна вечер, Павле.

Ликторите направиха няколко крачки назад, размахаха факла към момчето, но то отстъпи още по-назад и ги увлече подире си. Чуха как Павел извика и бързо се върнаха, но завариха Валенс да кашля, проснат на земята... кръвта му бе образувала локва до дрехата на коленичилиия до него Павел. Петър се приведе над тях и безпомощно размаха юмрук.

— Някой изтича иззад този кладенец. Прониза го и избяга. Чуйте! — каза Павел.

Само че не се чуваха никакви стъпки, а еврейчето с гайдата беше изчезнало яко дим.

— У дома! Бързо! Умирам! — промълви Валенс.

Откъртиха един капак от витрината на някакъв магазин, настаниха го върху него и го понесоха, а Павел закри до носилката. Положиха го в осветения вътрешен двор на дома на префекта и един ликтор хукна да доведе лекаря му.

Павел се взираше в лицето на младежа и когато Валенс леко потръпна, нареди на момичето да донесе дебелата кожена наметка. Тя я донесе и положи главата му в скута си.

— Раната не е сериозна. Не кърви много, значи, не е сериозна, нали? — повтаряше тя.

Усмивката на Валенс я поуспокои, докато не се появи префектът и не видя смъртоносното пронизване нагоре под ребрата. Нахвърли се на евреите:

— Утре ще има да търсите къде е била църквата ви!

— Не, не... — вдигна Валенс ръката си, която момичето целуваше. — Беше онзи мъж от Киликия. Заради брат си! Тъй рече.

— Онзи мъж от Киликия, когото ти освободи, за да спасиш тези християни, защото аз...

Валенс направи знак на чичо си, че е точно така, а момичето започна да го умолява да почерпи от нейните сили, докато пристигне лекарят.

— Прости ми — каза Серга на Павел. — Ала въпреки това ми се ще вашият Бог веднъж завинаги да иде в Хадес... Какво да пиша на

майка му? Може ли някой от вас, същества на словото, да ми каже какво да ѝ напиша?

— Какво общо има тя с него? — провикна се момичето. — Той е мой... мой! Заклевам се пред боговете, че той ме купи! Аз съм негова и той е мой.

— По-късно ще се разправяме с онзи киликиец и с приятелчетата му — каза един от ликторите. — А сега какво?

По някаква причина мъжът, макар и навикнал на кървави рани, погледна към Петър.

— Дайте му да пие и чакайте — рече Петър. — Виждал съм... такава рана.^[81]

Валенс пи и страните му леко възвърнаха цвета си. Направи знак на Серга да се приведе.

— Какво има, най-скъпо същество, какво те тревожи?

— Киликиецът и неговите приятели... Не бъдете строги с тях... Те са разстроени... Не знаят що вършат^[82]... Обещай ми!

— Не зависи от мен, дете, а от закона.

— Няма значение. Ти си брат на баща ми... Хората правят законите, не боговете... Обещай ми!... Свършено е с мен!

Главата на Валенс се отпусна върху неговата любяща възглавница.

Петър сякаш беше изпаднал в транс. Лицето му престана да потрепва, когато той изрече:

— Прости им, понеже не знаят що вършат. Чу ли това, Павле? Каза го той, езичник и идолопоклонник!

— Чух. Защо да не го покръстим? — тутакси отвърна Павел.

Петър се вторачи в него, сякаш излизаше от морето.

— Да — рече най-накрая. — Това невръстно войниче... А какво разпорежда сега?

Павел повтори предложението си.

Другият измъчено вдигна парализираната си ръка, която някога бе вдигнал в една зала, за да отхвърли едно обвинение.

— Тихо! — рече. — Наистина ли мислиш, че човек, изрекъл тези думи, се нуждае такива като нас да го посветят само на един бог?

Павел се сви благоговейно пред своя съратник, величав и властен, разкрил новия си облик след толкова години.

— Както речеш... както речеш... — заекна той и подмина безмълвно богохулството. — Пък и конкубината е тук...

Момичето не го чу, защото челото под устните ѝ студенееше, макар тя пламенно да зовеше своя бог, който я беше купил скъпо и прескъпо, да не умира, а да живее.

[76] Длъжностно лице в Древния Рим. Сред отговорностите му са спортните състезания, строителният надзор, зърнените запаси на града и инфраструктурата. — Б.пр. ↑

[77] Вероятно е свързано с третото отричане на Петър от Исус (Марк 14:70). — Б.пр. ↑

[78] Корнилий. Вж. Деяния на светите апостоли, X. — Б.пр. ↑

[79] Епиграма на старогръцкия поет Калимах (305–240 г. пр.Хр.) по повод смъртта на приятеля му Хераклит. — Б.пр. ↑

[80] Алюзия с Марк 5:30. — Б.пр. ↑

[81] Раната на Валенс напомня на Петър на раната от копие на Исус, нанесена след смъртта му на кръста от един войник. — Б.пр. ↑

[82] Вж. словата на Исус на кръста: „Отче, прости им, понеже не знаят що вършат“ (Лука 23:34). — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.